

מסורת הש"ס

(א) [ברכות נב, פסחים קיד, יבמות יד, כ"ט נט; חולין מד,י, ג] י"א דאמר אין משגיחין בנה, (ג) חולין מב; אהלת פ"ב מ"ג בסוכות ל,; (ד) ר"ה יד, יבמות טו, [מספסתא שפיעית סוף פ"ד,] (ה) ר"ה יד,י, (ו) דף (ז,א,י) (ח) [נשם, (ט) [פסחים עד,י,] (י) ת"י כ"י, (כ) ונתי' תוס' גיטין ט; ד"ה וניקר ותוס' חולין מב; ד"ה ואמר ותוס' כ"ק נא, ד"ה נעבד ותוס' בסוכות ל, ד"ה כד,]

הגהות הב"ה

(א) הש"י ד"ה ומסיים וכו' הד"ץ עם ד"ה אין זריך וכו'; (ב) בא"ד כדלמירין פפרק שני, י"ב ריש דף כה וע"ש בפריש"י דף כד ע"ב; (ג) תוס' ד"ה אם היה וכו' כג"ה שאל כל אחד יבינה מחלקו דלאמר בסמוך, י"ב פירוש דקאמר כרמזה דחיד וימנן דמימנן וני לה בתי כ"י כלומר דחיישי' דלמא עבד בה דיורין ואסקי אהדיי היינו דקאמר דחיי' ומאן דאק' ומנן דחיי' כה דיורין ואמי לנטולוי;

גליון הש"ס

גבי' אביר ל"י אב"י ה"י הא דר"י דשמואל ר"ה לקמן דף פה ע"ה יבמות יט ע"ה כמנזי' דף יב ע"ב;

מוסף רש"י

השדרה והגולגולת. שלמין מטמאין כהלא ושאר עמלות אין מטמאין כהלא עד שיהא קרי רוב כהן או רוב מנין או רוב עקב, ואם חסרו שדרה וגולגולת אין מטמאין (בכורות זז,). וכמה חסרון בשדרה. שאל עמלת כהלא אלף מחלקו ומתשא כתי' עם כשטרה, דאילו שדרה שאלה וגולגולת שלמה ורוב מימיו ורוב גימיו מן כהאלת (פ"ב מ"א) דמטמאין כהלא ואפי"ם שני עילין כשר (חולין צט,). וכן לענין טריפה. לנ"ש לא הו"א טריפה כגזיר משתי חוליות ולכ"ה מחילא אחת מיטורפא (טו,). שליטא אחרוי. פירוש אין אחרוי (ד"ה ד,). באחד בשבת. ושנה היתה הנכנסת לשלישית היתה (יבמות יט,). ונהג בו שני עישורין. מעשר שני כה"ה דלמורי ט"ו בשבט ר"ה לאילנות ואכתי שניה הו", ומעשר עני כ"ש דלמרי כאלח בשבט ד"ה לאילנות, ושלישית הו"א גמריא איסתפא (טו,). כה"ה ענא למענד (ד"ה ד,).

רב ניסים גאון

ובגולגולת בית שמאי אומרים כמלא מקדח. במשנה שנו באחד מקדח אמר בקטן שלרופאים

ורבי יהושע.
צפרק הזהב **צבא** מניעה (ד' נט;):
ואיציעים אימא. הרוצה לעשות דקתני לאו בית שמאי ובית הלל דווקא נקט דעל כרחיק **כב"ה** בעי למיעבד אלא אפלוגמא דשאר תנאי צעלמא קאי דפליגי צעלמא בשאר מיילי כגון אלו מחלוקות דבית שמאי ובית הלל כלומר כי

היכי דפליגי בית שמאי ובית הלל **בדברי מחלוקתן: מכל מקום**.
בריימא (לא) מתרצה וקשיא לנהרדעי דעבדו **כתרי חומרי: הלכה**.
כתנא קמא: ואין מורין כן. אלא כחנניה דבעי דלתות; **דספון אהדי**. תרי תנאי דפליגי מר מחמיר ומר מיקל וטעמא דחומריה דמר צהאי הוי קולא דזוכמא אחריתי וטעמא דקוליה דמר צהאי הוי חומרא דזוכמא אחריתי מאן **דעבד צהנן תרי דוכתי** לחומרא מיקרי כסיל דהא חד טעמא הוא דהכא הוי חומרא והכא הוי קולא ואי הווא טעמא סבירה ליה ליעבדי כקוליה וכחומריה: **גנון שדרה** וגולגום. של מת דאיפליגו צה דלצית שמאי לא הוי חסרון אלא צו' חוליות ואם חסרה חוליא אחת עדיין מטמא כהלא וגבי טריפה נמי לא הוי חסרון וכשירה והוי טעמא דבית שמאי חומרא לגבי מת ולצית הלל דלמרי חסרון הוא הוי חומרא לגבי טריפה ומאן דעבדי צטריפה כבית הלל וכבית שמאי צמת הוי כסיל דהא סתמן עובדי אהדיי דהכא הוי חסרון והכא לא הוי חסרון: **השדרה והגולגולת**. גבי טומאת אהל צמת מנן כמה חסרון צשדרה ותכלא מתורת שדרה ומידון כשאר ענא כשעורה שאינו מטמא כהאל: כמלא מקדח וכדי שינטל מן הכי וימות מפרש להו צכוכרות צפ' שלישי': **אזל היכא דלא ססרן**. חומרי אהדיי כגון הכא דפליגי צתרי מיילי דמליין צתרי טעמי מר מחמיר כהא עקום ומר מחמיר כהא מפולש ולא סתמן חומרי אהדיי עבדינן: **שליקט אסרוג**. כל האילן קרוי אסרוג: **שני עישורין**. שניה ויאלה ושלישית נכנסת הואי. שנה שניה לשמיטה מעשר ראשון ושני והשלישית מעשר ראשון ומעשר עני: **אחד דנדרי צום שמאי**. דלחמרי'ו כאלח בשבט ראש השנה לאילן וכבר נכנסת שלישית: **ואחד דנדרי צום הלל**. דלחמרי'ו עד חמשה עשר צו לא הוי ראש השנה לענין שניה היא: **גמריה אויסתפיק ליה**. וכוליה כב"ה עבד: **מחלוקה**. דמצולאות המפולשין דת"ק ותנניה: **סרטיא ופלטיא**

שקיהן רה"ר כדלמירין צילאות השבת (שבת ד' י.) איהו רה"ר סרטיא ופלטיא סרטיא דרך הילוך בני אדם פלטיא רחוב לשווקים והיכא דשני ראשין מפולשין צרשות הרצים הוא דפליג חנניה ואמר בעי דלת: **צקעה**. כרמלית היא ואיסורא דרצנן הוא: (ב) ומסיים צה. רב יוסף משמיה דרב יהודה סתמא ולא פירש לו רב יהודה לרב יוסף ממי קבל האי סיוס דאם היה סוף המצוי הוא המפולש לרה"ר כלה לרצנה ודרך הרצנה היה המצוי מפולש שנפרץ כותל הרצנה שכנגדו לרה"ר. רצנה אחר קרי רצנה מוקפת ארבע מחילות: אין לריץ כלום. לתקן אותה פתיחה של **זד** הרצנה אלא ראש המפולש לרה"ר לריץ לחי או קורה כמורת מצוי סמוס. ועל כרחיך דנפטרצה נמי רצנה כנגד פרכת המצוי צכותל שכנגדו לרה"ר אחא לאשמועינן ואמפולשין דלעיל קאי דאי ברצנה סתומה לגמרי פשיטא דהא סתימה מעלייתה היא והא ליכא למימר דמשום בני רצנה לאיטריך לאשמועינן דלא אסרי אצני מצוי ואפילו לא עירצו עמנה דהא נמי פשיטא דרצנה לא צעיא לערוצי דסתם רצנה אין צה דיוורין ללאת ולכא ואין תשמישה מדיר (ב) כדלמירין צפרק שני (ד' כה). מאן דשרי לטלטולי מן המצוי לתוכה משום דלית צה דיוורין והלכתא כוותיה דקיימא לן(ב) צכל המורה רב אחא לחומרא ורצינא לקולא והלכתא כרצינא לקולא צר מאומנא צעיי ומזריקי. ורצנה לאו דוקא נקט והוא הדין לחצר שיש צה דיוורין וערצו אלא עובדא ברצנה היתה כדלמירין לקמן [ע"צ] עובדא הוה צדורא דרעותא כו'. כל כניסה ויציאה דבתים צשה"ס דרך החצר הוא וחצר לפני הצתים: **הא דר"י**. הא דקיימת משמיה דרב יהודה ולא פירש לן ממהן גמרה כדמפרש צירשא דמילמיה משמיה דרב האי סיומא ע"כ משמואל רציה גמרה:

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

ז.

בגין שדרה וגולגולת. משמע דוכן לטרפה אחריויהו קאי ואם תאמר מאי קאמרי צ"ה כדי שינטל מן הכי וימות לצ"ש נמי מייית צשיעורא דידהו ועוד מאי קמ"ל רב יהודה דלאמר וכן לטרפה לענין גולגולת כיון דמייית צה וי"ל דרגילות הוא למות על ידי נטילה צחסרון מועט מעל ידי רקיצה וחוליי וא"ת וצאלו טרפות (חולין ד' מב;): דפרריך והאיכא צבג"ר ושצ צשעתמא והסמ"ך הוי חסרון צשדרה ואמאי לא פריך נמי מוגולגולת וי"ל דחסרון גולגולת דטריפה היינו משום דסוף דקוף הקרוס של מות ליפסק והוי צכלל י"ח טריפות אצל שדרה לא הוי משום דסוף דקוף דהטוט ליפסק דאפילו למטה מפרשות דליכא טרפות צפסיקת דהטוט איירי:

(י) ומיהו כמה בני אדם שינטל הרצה מענא גולגלתם ולא יקבד הקרוס ומי וי"ל דחסרון הגולגולת הוי עם קרוס העליון ועי"ג דאיכא למ"ד דצנהמה צבה"ג צנקיבת קרוס העליון טריפה היינו משום דסוף דהסתמן ליפסק אצל צלדס אין סופו ליפסק לפי שהוא קשה וחזק צלדס יומר מצהמה ולכן צריך חסרון הענא אצל למ"ד עד דאינקיב תתאה אדם וצהמה שיש דצין צלדס צין צצהמה כי נפסק הענא עם הקרוס סוף דהסתמן ליפסק) ^ז:

ונהג בו ב' עישורים. מפרש צירושלמי שעשיר על תנאי וחללו ונתנו לעניים: **בקעה מבאן** ובקעה מבאן מיבעיא. ולא משמע ליה דתמא לאשמועינן דלפ"ה צעי צורת הפתח אלא אחי לאשמועינן דסגי צצורת הפתח: **אם היה מבוי בל"ה לרחבה אינו צריך בו'**. פירש רש"י דנפטרצה רצנה כנגדו איירי דלצ"כ מאי אשמועינן בלאשמועינן דלאין רצנה אוקסת על המצוי לא לאיטריך דרצנה לית צה דיוורין כדלמירין צפ' צ' (ד' כד;): גבי רצנה דהוה צפוס נהרא מאן דשרי משום דלית צה דיוורין והלכתא כרצינא לקולא הגה"ה ועוד דאין לריץ כלום משמע דקאי אאיסור פילוש דאיירי ציה לכך נראה דנפטרצה כנגדו איירי והא דנקט רצנה ולא נקט חצר משום ופתח וצכלה לאמנע רצנה איירי

אפילו מאן דאסר איכא למימר דאיירי ברצנה שכל אחד היה מחלק צמזור צה ברצנה ואיכא למינש שמה כל אחד יכנס צתלקו כדלמר צסמוך (א) ע"כ:

דצעי למימר אין לריץ כלום אפילו לא עירצו אצל חצר דלית צה דיוורין אסור עד שיערצו דסבר נראה מצחוק ושוה מצפנים אינו נידון משום לחי ופתח וצכלה לאמנע רצנה איירי

ולא חשיצ ליה כמפולש משום דצייראיתו מן המצוי ש' מקום לנטות לכאן ולכאן ולא אחי למישרי מפולש:

דאי קבל כרמלית היא ואיסורא דרצנן הוא: (ב) ומסיים צה. רב יוסף משמיה דרב יהודה סתמא ולא פירש לו רב יהודה לרב יוסף ממי קבל האי סיוס דאם היה סוף המצוי הוא המפולש לרה"ר כלה לרצנה ודרך הרצנה היה המצוי מפולש שנפרץ כותל הרצנה שכנגדו לרה"ר. רצנה אחר קרי רצנה מוקפת ארבע מחילות: אין לריץ כלום. לתקן אותה פתיחה של **זד** הרצנה אלא ראש המפולש לרה"ר לריץ לחי או קורה כמורת מצוי סמוס. ועל כרחיך דנפטרצה נמי רצנה כנגד פרכת המצוי צכותל שכנגדו לרה"ר אחא לאשמועינן ואמפולשין דלעיל קאי דאי ברצנה סתומה לגמרי פשיטא דהא סתימה מעלייתה היא והא ליכא למימר דמשום בני רצנה לאיטריך לאשמועינן דלא אסרי אצני מצוי ואפילו לא עירצו עמנה דהא נמי פשיטא דרצנה לא צעיא לערוצי דסתם רצנה אין צה דיוורין ללאת ולכא ואין תשמישה מדיר (ב) כדלמירין צפרק שני (ד' כה). מאן דשרי לטלטולי מן המצוי לתוכה משום דלית צה דיוורין והלכתא כוותיה דקיימא לן(ב) צכל המורה רב אחא לחומרא ורצינא לקולא והלכתא כרצינא לקולא צר מאומנא צעיי ומזריקי. ורצנה לאו דוקא נקט והוא הדין לחצר שיש צה דיוורין וערצו אלא עובדא ברצנה היתה כדלמירין לקמן [ע"צ] עובדא הוה צדורא דרעותא כו'. כל כניסה ויציאה דבתים צשה"ס דרך החצר הוא וחצר לפני הצתים: **הא דר"י**. הא דקיימת משמיה דרב יהודה ולא פירש לן ממהן גמרה כדמפרש צירשא דמילמיה משמיה דרב האי סיומא ע"כ משמואל רציה גמרה:

מערבין, ואוקימנא במבדאות המפולשות לרה"ר, מחלוקת תנא קמא וחנניה בסרטיא או פלטיא מיכן, אכל סרטיא מיכן ובקעה מיכן עושה צורת הפתח מיכן ולחי או קורה מיכן. ומסיים בה משמיה דרב יהודי' **אם היה מבוי (כוליה) [כלל] לרחבה** אינו צריך כלום, פי' רחבה זו יש בה בתים ודיוורין והיא מפולשת לרה"ר. אמר ליה אבבי לרב יוסף הא דרב יהודי'

(א) דברי רעוב כמסורין וגרסא דצ"ל כגון שדרה שנטל ממנה חוליא צלא צלע או שנעקר צלע ממנה ומאי חוליא כהנה טריפה (עי' חולין י"ב) דקמרי אהדיי אצל תרי חומרי כו'. (ב) נראה דצ"ל ואי אפשר כלל לומר בשעה אחת הוא כחי ככ"ש וגם הוא כמה ככ"ה.

עין משפט
נר מצוה

מ א ב מ"י מ"י פ"צ מהל' טומאת מת הלכה ח סמג עשין רלא:
מא ג מ"י פ"י מהלכות שחיטה הלכה צ ה סמג עשין סג טו"ש ע' וי"ד סי' ז סעף צ וסי' נד סעף ד:

מב ד ה מ"י פ"יו מהל' שבת הלכה ג י (ע"ש צכ"ו וצמ"מן) סמג עשין דרצנא פ' טו"ש ע"א ס"י שסג סעף א:

רבינו חננאל

ופרקין הא דעבוד דלת בהאי מבוי עקום כרב עבוד. דאצי"ג דאמר רב הלכה כתנא קמא [הא] אמר אין מורין כן, אלא ככ"ה ואליכא דחנניה דאמר ערשה דלת, ולרב ארא בר אהבה דאמר הלכה ומזרין כן, פריך רב שיברי, לא עבדינן כחרי חומרי כגון שדרה ונעקרה צלע מעיקרא טריפה, דסתרי אהדיי. דחיסרון כהרה ונעקרה צלע בלא חוליא, אבל תרי חומרי דלא סתרי אהדיי עבדינן, וכבר פירשנו שמועה זו בפרק אילוי טריפות בהאי גנן כמה חיסרון בשדרה כדי שינטל מן הכי וימות. ולעניין טריפה גנן זה הכלל כל שאין כמות חיה שיברי, וכיון שאחת עושה חוליא אחת טריפה, ולעניין טומאה [אם חסרן חוליא אחת [אחת] מטמא באהל דהן סותרין זה את זה. פי' [אחר] תרי חומרי דסתרי אהדיי, כגון שדרה וגולגולת דתנן בהררייהו כדי שינטל מן הכי וימות. גבי טומאה גנן כמה חסרון בשדרה ולא יהיה מטמא באהל בית שמאי אומרים שתי חוליות ובית הלל אומרים אחת, וחלוקתם דבית שמאי סביר לא מית עד (דמשתלמו) [דאשתלפין] מיניה תרי חוליות, ובית הלל סביר כשחנטל חוליא אחת מיית וצאלו הוותוה ראשו. ואם נחמיר בכית הלל לחשוב מת ולטמא במגע מת ולכשימות לגמרי [אינן] מטמא באהל שכבר חסר כדי שינטל מן הכי וימות. ואם כשנטלה ממנו חוליא אחת אינו מת אלא חי הוא כבית הלל לחשוב מת מטמא במגע. אבל לטמויי במגע בכית הלל ובאהל בכית שמאי לא איפשר, דהא העיקר דסמכא דהררייהו עליה כדי שינטל מן הכי וימות ואי אפשר (להליל) [לומר]! בשעה אחת לבית שמאי חי לבית הלל מת. וכיון ששנינו בטרפה כמינו חיה טריפה, אמר שמואל וכן לטריפה, ושנינו במשנתניו אדם אינו מטמא עד שתצא נפשו אפי' גוסס וכו', והותוה ראשיהם אפי"ם שמפרסין טמאין כונב הלטאה שמפרסכת, ומי שניטלה ממנו חוליא אחת לבית הלל כאילו הותוה ראשיהן. יתיב רב יוסף וקאמר, הא דת"ר כיצד

עין משפט‏ **גר מצוה**

ז:

דא' דרב קשיא דרב אדרב בתרתי דאמר רב מבוי שנפרץ במלאווי לחצר ונפרצה חצר כנגדו חצר מותרת. דבני מבוי לא אסרי עלה דאין דריסתם עלה ורשות הרבים נמי לא אסרה דלא הוי פרצה יומר מעשר והוי פתח ומבוי אסור משום פילוש דהעומד במבוי רואה

רשות הרבים כנגדו ואינו רואה שיכול לנטות לכאן ולכאן ומדנקט נפרצה חצר כנגדו משמע דוקא שנפרצה חצר כנגדו אסור משום דהוי כמפולש אבל אם לא נפרצה אפילו אם לא עירצו מותר אע"ג דנפרץ המבוי במלואו לחצר משום דקסבר נראה במחוך ושוה מצפנים נידון משום לחי ופתח ומתני' דגדולה מותרת וקטנה אסורה מוקי לה כנכנסין כותלי קטנה לגדולה וליכא למימר דאסור משום מפולש ומשום שנפרץ במלואו ולא עירצו קאמר דא"כ הוה ליה למינקט רחצה דהוה משמע דאסור משום מפולש וגם הוה משמע מדנקט רחצה ולא נקט חצר מכלל דבחצר יש עוד איסור אחר דהיינו משום שלא עירצו אבל השתא דנקט חצר משמע אפילו איסור דלא עירצו דשייך בחצר ליכא חלל משום שנפרצה

חצר כנגדו והיינו דקשיא דרב אדרב בתרתי דרב סבר נידון משום לחי ופתח ואסור משום מפולש ורב יהודה סבר דאין אסור משום מפולש ונראה במחוך ושוה מצפנים אינו נידון משום לחי ופתח. אסברא לך כאן שעירצו כלומר רב לא אסר מטעם מפולש ולא נקט נפרצה חצר כנגדו אלא משום שריותא דחצר אע"ג דרבים נכנסין לה צו ויוציאין לה צו שריא אבל מבוי אסור אפילו לא נפרצה חצר כנגדו משום דנפרץ במלואו לחצר ולא עירצו וסבר נראה במחוך אינו נידון משום לחי ופתח ודווקא נפרץ במלואו אבל אי לא הוה נפרץ במלואו שרי אע"ג דלא עירצו כיון דאינה רגילה צו כדאמר ונפרץ משמע דאינה רגילה צו והוא הדין ^ט דהוה מצי למינקט במבוי פתוח לחצר דאסור כיון דרגילה צו אע"ג דלא הוה במלואו אלא אי נקט הכי לא הוה קמ"ל רב מידי דכיון דפתח גמור הוא פשיטא דלא אתו רבים ומצטלי מחיצתא אי נמי לא הוה מצי למינקט בפתוח לחצר דאע"ג דרגילה צו הוה שרי הואיל ולבני חצר יש להם דרך לרה"ר בלא מבוי דכגון זו כופין אותו על מדת קדוּם כדאמריין במי שהוציאוהו ^ז (לקמן ד' מט.) גבי חצר שבין שני מבואות: **ב**‏**עירבּו** **ב**‏מִיפְּלָגִי **ב**‏דְּרַבּ יוֹסֵף. דהיינו כלה לאמנע רחצה ורב יוסף מפרש מילתיה דרב יהודה הא דאמר אין נריך כלום ויתירין דכאן בעירצו לא תירצו צימי רב יוסף וסבר רב יוסף

דנראה במחוך לרב נידון משום כס"ד מעיקרא אליבא דרב ויהי נמי דייק רב יוסף ממלתיה דרב הונא דהוא תלמידיה דרב דגדון משום לחי אך קשה דלא שייך למימר קמיפלגי בדרב יוסף הואיל ולא איירי במה שבא רב יוסף לחדש והיינו דאסור בצדי רחצה וי"ל דאי לאו מילתיה דרב יוסף ה"א דפליגי נמי בצדי רחצה והוה קשה היכי שרי שמואל בצדי רחצה היכא דאיכא תרתי לריעותא שזידו אחד מפולש עד רה"ר וזידו השני נמי אע"ג דנראה במחוך האמר שמואל דאין נידון משום לחי לכך הוצרך להציא דרב יוסף דבכלה לאמנע רחצה פליגי דלא הוי תרתי לריעותא וגם לרב נמי הוה קשה הואיל וסבר דנידון משום לחי אמאי אסר משום מפולש דהוה קסבר לומר דהא בזה תליא ולכך מייתי דרב יוסף דלאו הא בזה תליא דבכלה לצדי רחצה אסור לכולי עלמא אפילו למאן דאמר נידון משום לחי וטעמא משום דלמפולש לא מהני לחי ^ה אלא לרי יהודה והא דלא משני לעיל דרב יהודה בכלה לאמנע ודרב בכלה מן הזד או כאן בזה כנגד זה וכאן בזה שלא כנגד זה משום דהאמת תיירך לו דהא רב ששת לא מחמת קשיא תיירך אלא קבלה היתה בידו כך יש לפרש לפי שיטת רש"י ^ו ור"י מפרש דרחצה דהכא לא הויה כרחצה דפי' שני ^ז (ד' נד:) דהתם מיירי צימירה מצית סאתים ולא הוקף לדירה והויה כרמלית ואין מטלטלין אלא בד' אבל רחצה דהכא אינו כן דא"כ הוה כלה לבקעה אלא מיירי בדאית בה דיוירין מדמפלגי בין עירצו ובין לא עירצו דלא גרע מחורבה דאמר בפרק הדר ^ח (לקמן ד' עד.) דאסור כ"ש רחצה דאית בה דיוירין טפי מחורבה והיתה אסורה אי לאו דס"ד השתא דסבר רב יהודה נראה במחוך נידון משום לחי וקס"ד השתא מדלא מפליג רב יהודה בשריותא משמע דשרי בכל ענין אפילו כלה לצדי רחצה ונפרצה ^ט חצר כנגדו ואפילו לא עירצו ועוד מדאיירי רב יהודה בנפרצה כנגדו ואינטיירי לאשמועינן דלא הוי מפולש א"כ על כרחך ס"ל נראה במחוך ושוה מצפנים נדון משום לחי דאי לא חשיב לחי אמאי שרי בכלה לצדי רחצה דלאמנע רחצה פשיטא דלא הוי מפולש וא"כ איכא תרתי לריעותא שזידו אחד מפולש עד רשות הרבים וזידו השני נמי נהי דנראה במחוך הא לא חשיב לחי אלא ודאי חשיב לחי והשתא לא הוי תרתי לריעותא ^י [דחשיב] לחי מזד אחד כדאמר לקמן ^{יא} (ד' ט.) ולימא לבד מרוח אחת ותשתרי ונקט רחצה משום דעובדא הכי הוה והוא הדין חצר אע"ג דרב יוסף קאמר משמיה דרב יהודה והוא מוקי לה לקמן בכלה לאמנע רחצה אבל בצדי רחצה אסור דהוה לא שנו הוי לפי המסקנא. חצר מותרת ומבוי אסור השתא ס"ד אסור משום מפולש בכלה לצדי חצר ונפרצה כנגדו אפילו עירצו דבכלה לאמנע אין סברא לאסור משום פילוש מדקאמר ונפרץ חצר כנגדו ואסור בשלא עירצו אפילו בכלה לאמנע ולא נפרצה חצר כנגדו מדנקט במלואו משמע דאסור משום דנפרץ במלואו דהיינו בלא עירצו ובדלא נפרצה כנגדו דאי בנפרצה ובעירצו מאי אריא ונפרץ במלואו ^כ דאפילו לא נפרץ במלואו הוי כמפולש ולא מהני לחי עד דאיכא זורת הפתח ועוד מדנקט חצר ולא נקט קרפף דלית בה דיוירין משמע משום דיוירין שבחצר בא נמי לאסור ועוד דאי לא אסור אלא משום פילוש הוה ליה למימר מבוי שנפרץ במלואו לצדי חצר מדלא נקט הכי משמע דבכלה לאמנע נמי מיירי ואסור משום דלא עירצו וסבר נראה במחוך ושוה מצפנים אינו נידון משום לחי ומיהו מדאסר בצדי חצר משום פילוש אין להוכיח דסבר דאינו נידון משום לחי דאפילו נידון משום לחי הוי מפולש דהא רב יוסף אסר בצדי רחצה לכו"ע אפילו למ"ד נידון משום לחי. דרב אדרב נמי ל"ק כאן בעירצו כי דרב יהודה בכלה לאמנע כדמפרש רב יוסף אע"ג דלא מפליג בשריותא אין לחוש דכיון דתרווייהו מילתיה דרב מה שסתם כאן פירש כאן ועוד כיון דסבר רב נראה במחוך לא הוי לחי לא חש לפרש דאיירי בכלה לאמנע רחצה דבכלה מן הזד הוי תרתי לריעותא אע"ג דרב יוסף אית ליה נראה במחוך נידון משום לחי כדדייק לקמן ממלתיה דרב הונא מ"מ אוקי מילתיה דרב יהודה בעירצו משום דרב יהודה תחלת דבריו אמר משמיה דרב ונראה לרב יוסף דהקיום נמי הוי משמיה דרב אע"פ שסתם א"ר יהודה כו' ולא פירש משם מי אמר וכן רב יוסף אמר בסתם משמיה דרב יהודה מ"מ היה נראה לו שגם זה מדברי רב ורב סבר אינו נידון משום לחי והשתא אחי שפיר דקמפלגי במה שבא רב יוסף לחדש ומיהו דבינו חננאל מיישב דלמי שפיר דקא מיפלגי בדרב יוסף דרב יהודה שרי אפילו זה כנגד זה כרב יוסף ורב כרזה דבעי זה שלא כנגד זה ולקמן נמי משמע דרבה פליג אדרב יוסף דפריך ולרבה דאמר זה כנגד זה אסור מיהו ה"ל למימר דרבה ודרב יוסף איכא צימיהו:

ב‏מלואו. כותל אמצעי על פני כולו: **ו**‏נפרצה חצר כנגדו. בפחות מעשר: **ח**‏צר מותרת. דלדידה לא הוי במלואה ונשתיירו בה גיפופין מכאן ומכאן לפיכך לגבי ידידה פתחים נינהו ולא אסרי עלה בני מבוי שאין מבוי אסר על חצירות הפתוחין לו אבל חצירות אוקרין במבוי שהרי דריסת רגליהם עליו

ורשות הרבים נמי לא אסר עלה דחצר הפתוח לו כפתח ^א הוא: **ו**‏מבוי אסור. קס"ד מדנקט ונפרצה חצר כנגדו משום דמיחוי כמבוי מפולש קא אסר ליה ולא משום דנפרץ לחצר ורב יהודה מדנקט רחצה אשמעינן דמשום מפולש לא מיתסר וצרחצה ליכא דיוירין דלימסרו עליה אבל אי הוה כלה לחצר אסרי עליה ולקמן מפרש טעמייהו. והיינו דקשיא דרב אדרב בתרתי אי משום מפולש אי משום הנפרץ לחצר ואסרי עליה בני חצר דנפרץ המבוי במלואו לרשות האסורה לו: **ל**‏א ידענא. מנאין גמרה: **ב**‏דורא דרעותא. כפר רועים: **ש**‏כלה לרחצה. ורחצה נפרצה בכותל שכנגדה: **א**‏סברא לך. מילתיה דרב דגמירנא לה מיניה: **כ**‏אן שעירצו **כ**‏אן שלא עירצו. כלומר האי מבוי

אסור דקאמר רב יש חילוק בצדכ שפעמים אסור ופעמים מותר עירצו בני החצר עם בני מבוי בני מבוי מותרין דהא דאסר ליה רב לאו משום מפולש קאסר ליה כדמוקמין לקמן ^ג]. בזה שלא כנגד זה והאי נפרצה חצר כנגדו משום רבותא דחצר נקט דאף על גב דרבים נכנסין לה צו ויוציאין לה צו אפילו הכי שריא הואיל ונפרצה בפחות מעשר דחשיב כפתח חצר אבל איסור מבוי לאו משום ^ד [פירצה] דכותל שכנגדו הוא אלא משום דבני חצר אסרי עליה כי לא עירצו דכיון דלדידה הוי מלואו פירצה הוא ודיוירי חצר אוקרין עליו והוא אינו אוקר עליהן כדאמרינן בפרק כל גגות העיר ^ה (לקמן ד' נב.) גבי חצר גדולה שנפרצה לקטנה דיוירי אסור דגדולה בקטנה אוקרים בקטנה דדירה הוא דבטלה לגבה ואין דיוירי קטנה בגדולה לגבי גדולה דפתח הוא ושמי חצירות שיש צימיהן פתח לא אסרין אהדדי כדאמרינן בפרק חלוץ ^ו (לקמן ד' ע.) נפרץ הכותל עד עשר אמות אם רצו מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהוא כפתח ושניהם מותרין זה בזה: **ד**‏רב אדרב נמי לא חשיב. כלומר מהשתא מצינן למימר דרב יהודה בדורא דרעותא כרב עבדוה כדאמרינן כאן שעירצו וכאן שלא עירצו וצרחצה ליכא דיוירין למיסרי אמבוי: ולמאי

דנראה במחוך לרב נידון משום כס"ד מעיקרא אליבא דרב ויהי נמי דייק רב יוסף ממלתיה דרב הונא דהוא תלמידיה דרב דגדון משום לחי אך קשה דלא שייך למימר קמיפלגי בדרב יוסף הואיל ולא איירי במה שבא רב יוסף לחדש והיינו דאסור בצדי רחצה וי"ל דאי לאו מילתיה דרב יוסף ה"א דפליגי נמי בצדי רחצה והוה קשה היכי שרי שמואל בצדי רחצה היכא דאיכא תרתי לריעותא שזידו אחד מפולש עד רה"ר וזידו השני נמי אע"ג דנראה במחוך האמר שמואל דאין נידון משום לחי לכך הוצרך להציא דרב יוסף דבכלה לאמנע רחצה פליגי דלא הוי תרתי לריעותא וגם לרב נמי הוה קשה הואיל וסבר דנידון משום לחי אמאי אסר משום מפולש דהוה קסבר לומר דהא בזה תליא ולכך מייתי דרב יוסף דלאו הא בזה תליא דבכלה לצדי רחצה אסור לכולי עלמא אפילו למאן דאמר נידון משום לחי וטעמא משום דלמפולש לא מהני לחי ^ה אלא לרי יהודה והא דלא משני לעיל דרב יהודה בכלה לאמנע ודרב בכלה מן הזד או כאן בזה כנגד זה וכאן בזה שלא כנגד זה משום דהאמת תיירך לו דהא רב ששת לא מחמת קשיא תיירך אלא קבלה היתה בידו כך יש לפרש לפי שיטת רש"י ^ו ור"י מפרש דרחצה דהכא לא הויה כרחצה דפי' שני ^ז (ד' נד:) דהתם מיירי צימירה מצית סאתים ולא הוקף לדירה והויה כרמלית ואין מטלטלין אלא בד' אבל רחצה דהכא אינו כן דא"כ הוה כלה לבקעה אלא מיירי בדאית בה דיוירין מדמפלגי בין עירצו ובין לא עירצו דלא גרע מחורבה דאמר בפרק הדר ^ח (לקמן ד' עד.) דאסור כ"ש רחצה דאית בה דיוירין טפי מחורבה והיתה אסורה אי לאו דס"ד השתא דסבר רב יהודה נראה במחוך נידון משום לחי וקס"ד השתא מדלא מפליג רב יהודה בשריותא משמע דשרי בכל ענין אפילו כלה לצדי רחצה ונפרצה ^ט חצר כנגדו ואפילו לא עירצו ועוד מדאיירי רב יהודה בנפרצה כנגדו ואינטיירי לאשמועינן דלא הוי מפולש א"כ על כרחך ס"ל נראה במחוך ושוה מצפנים נדון משום לחי דאי לא חשיב לחי אמאי שרי בכלה לצדי רחצה דלאמנע רחצה פשיטא דלא הוי מפולש וא"כ איכא תרתי לריעותא שזידו אחד מפולש עד רשות הרבים וזידו השני נמי נהי דנראה במחוך הא לא חשיב לחי אלא ודאי חשיב לחי והשתא לא הוי תרתי לריעותא ^י [דחשיב] לחי מזד אחד כדאמר לקמן ^{יא} (ד' ט.) ולימא לבד מרוח אחת ותשתרי ונקט רחצה משום דעובדא הכי הוה והוא הדין חצר אע"ג דרב יוסף קאמר משמיה דרב יהודה והוא מוקי לה לקמן בכלה לאמנע רחצה אבל בצדי רחצה אסור דהוה לא שנו הוי לפי המסקנא. חצר מותרת ומבוי אסור השתא ס"ד אסור משום מפולש בכלה לצדי חצר ונפרצה כנגדו אפילו עירצו דבכלה לאמנע אין סברא לאסור משום פילוש מדקאמר ונפרץ חצר כנגדו ואסור בשלא עירצו אפילו בכלה לאמנע ולא נפרצה חצר כנגדו מדנקט במלואו משמע דאסור משום דנפרץ במלואו דהיינו בלא עירצו ובדלא נפרצה כנגדו דאי בנפרצה ובעירצו מאי אריא ונפרץ במלואו ^כ דאפילו לא נפרץ במלואו הוי כמפולש ולא מהני לחי עד דאיכא זורת הפתח ועוד מדנקט חצר ולא נקט קרפף דלית בה דיוירין משמע משום דיוירין שבחצר בא נמי לאסור ועוד דאי לא אסור אלא משום פילוש הוה ליה למימר מבוי שנפרץ במלואו לצדי חצר מדלא נקט הכי משמע דבכלה לאמנע נמי מיירי ואסור משום דלא עירצו וסבר נראה במחוך ושוה מצפנים אינו נידון משום לחי ומיהו מדאסר בצדי חצר משום פילוש אין להוכיח דסבר דאינו נידון משום לחי דאפילו נידון משום לחי הוי מפולש דהא רב יוסף אסר בצדי רחצה לכו"ע אפילו למ"ד נידון משום לחי. דרב אדרב נמי ל"ק כאן בעירצו כי דרב יהודה בכלה לאמנע כדמפרש רב יוסף אע"ג דלא מפליג בשריותא אין לחוש דכיון דתרווייהו מילתיה דרב מה שסתם כאן פירש כאן ועוד כיון דסבר רב נראה במחוך לא הוי לחי לא חש לפרש דאיירי בכלה לאמנע רחצה דבכלה מן הזד הוי תרתי לריעותא אע"ג דרב יוסף אית ליה נראה במחוך נידון משום לחי כדדייק לקמן ממלתיה דרב הונא מ"מ אוקי מילתיה דרב יהודה בעירצו משום דרב יהודה תחלת דבריו אמר משמיה דרב ונראה לרב יוסף דהקיום נמי הוי משמיה דרב אע"פ שסתם א"ר יהודה כו' ולא פירש משם מי אמר וכן רב יוסף אמר בסתם משמיה דרב יהודה מ"מ היה נראה לו שגם זה מדברי רב ורב סבר אינו נידון משום לחי והשתא אחי שפיר דקמפלגי במה שבא רב יוסף לחדש ומיהו דבינו חננאל מיישב דלמי שפיר דקא מיפלגי בדרב יוסף דרב יהודה שרי אפילו זה כנגד זה כרב יוסף ורב כרזה דבעי זה שלא כנגד זה ולקמן נמי משמע דרבה פליג אדרב יוסף דפריך ולרבה דאמר זה כנגד זה אסור מיהו ה"ל למימר דרבה ודרב יוסף איכא צימיהו:

זורקין

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

מסורת הש"ס

^[א] ב"ס א': דפתח, ב) וליכא למימר דנקט הכי לאשמעי' דאם אינה רגילה צו מותר דא"כ מאי פריך לקמן מאי קמ"ל רב, ג) שייך לךף ת. ומהר"מ כתב דהך ד"ה בעירצו עם ד"ה דאי וד"ה אם כולם דיבור אחד,

הגהות הב"ח

^[א] תוס' ד"ה בעירצו וכו' דלמפולש לא מהני לחי אלא. נמחק חיתב אלא ובעי"ה נמחק ג"כ מה ש"צ: (ב) בא"ד כלה לצדי רחצה ונפרצה רחבה כנגדו:

גליון הש"ס

נב' אבא לא ידענא עיברא הוי. לקמן דף יב ע"א ב"ב דף נד ע"ב ושם דף פז ע"ב: תוס' ד"ה בעירצו ור"י מפרש. בחידושי כתבתי דלא ודמי להנין הא באמת דהויא עובדא היה בכלה לאמנע רחצה דהא למסקנא בכלה לצדי דהא שוראף לא אצרכה ר"י ולא מידי וכוין שכן למה דהיה סבר ר"י תחלה דפלוגמיהו רק בצדי דבאמצע ליכא חידוש ושרא לביע' אף הביא ראי' מההוא עובדא הא שם היה בכלה באמצע וחי' יאמר עיני: **ב**‏א"ד דאפ"י לא נפרין במלאו נבי הוי במפולש. וק"ל הא כמו דהרחצה וחצר לא הוי כמפולש הנה גיפופין שלהן ה"י המבוי בלא נפרץ במלואו:

בס"ד

תמונות למסכת עירובין דף ז'

סרטיא מכאן ובקעה מכאן עושה צורת הפתח מכאן, ולחי [או] קורה מכאן

אם היה מבוי כלה לרחבה, אין צריך כלום

[ז:] מבוי שנפרץ במלואו לחצר, ונפרצה חצר כנגדו, חצר מותרת ומבוי אסור

